

Landsstyrets innstilling til

POLITISK PLATTFORM

for FRI – Foreningen for kjønns- og
seksualitetsmangfold
i perioden

2018-2020

Innhold:

1.1 OM FRI	1
1.2. NORMER, IDENTITET, KJØNN OG SEKSUALITET	1
1.2.2 Identitet	2
1.2.3 Kjønnsmangfold	2
1.2.4 Seksualitetsmangfold	2
2. SAMMENSATT DISKRIMINERING OG RASISME	3
3. BARN, UNGDOM OG OPPVEKST	4
3.1 Barndom	4
3.2 Ungdom og tidlige voksenår	4
3.3 Barnehage og skole	5
4. FAMILIE OG SAMLIV	6
5. ALDERDOM	7
6. SAMFUNN	8
6.1 Hatkriminalitet	8
6.2 Arbeidsliv og høyere utdanning	8
6.3 Nærmiljø	9
6.4 Foreningsliv, idrett og organisasjoner	9
6.5 Pridefestivaler	9
6.6 Tros- og livssynssamfunn	10
6.7 Salg og kjøp av seksuelle tjenester	10
7. Kjønnsideidentitet og kjønnsuttrykk	11
8. HELSE	12
8.1 Helse og levekår	12
8.2 Kompetanse i helsevesenet	13
8.3 Seksuelt overførbare infeksjoner (soi)	13
8.3.1 Hiv	13
8.4 Blodgiving	15
8.5 HPV vaksine	15
8.6 Rus	15
8.7 Psykisk helse	16
8.8 Interkjønn	16
8.9 Kjønnssingkongruens og kjønnsdysfori	17
9. MENNESKERETTIGHETER, INTERNASJONAL SOLIDARITET OG ASYL	17
9.1 Menneskerettigheter	17
9.2 Asyl	18
9.3 Internasjonal solidaritet	18

1 1.1 OM FRI

2 **FRI sitt formål er** et samfunn der alle åpent kan leve ut sin seksuelle orientering, sin
3 kjønnsidentitet og sine kjønnsuttrykk basert på likeverd og samtykke uten fare for å
4 bli diskriminert og/eller trakassert.

5
6 FRI er en medlemsorganisasjon for lesbiske, homofile, bifile, transpersoner,
7 interkjønnpersoner og andre som bryter for normer for kjønn og seksualitet. Alle som
8 støtter FRIs formål kan være medlemmer i FRI. Mange aktivister og frivillige har i en
9 årrekke kjempet for at vi skal kunne leve likeverdige liv, åpent og uten frykt for
10 utstøting, trakassering og diskriminering. Vår historie og de som har ført kampen skal
11 aldri glemmes.

12
13 FRI er en interesseorganisasjon som baserer virksomheten på frivillighet. En av FRIs
14 viktigste oppgaver er å drive påvirkningsarbeid overfor storsamfunnet, blant annet
15 politikere, organisasjoner, myndigheter, næringsliv og massemedier. Dette er et
16 arbeid som skal drives lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

17
18 Å kjempe mot diskriminering og for likestilling er grunnleggende for FRI.
19 Mekanismene som ligger til grunn for diskriminering er i stor grad de samme, uansett
20 om diskrimineringen skyldes seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk
21 eller funksjonsevne, alder, hudfarge, etnisitet, religiøs eller kulturell tilhørighet. FRI
22 skal gi medlemmer tilgang til trygge møteplasser uten å møte noen form for
23 diskriminering, stigmatisering og trakassering.

24
25 FRI vil at alle, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk
26 skal bli ivaretatt innenfor alle samfunnsområder og livsfaser.

27
28 FRI er en del av en global rettighetsbevegelse som jobber for å fremme likestilling og
29 ikke-diskriminering verden over. FRI legger menneskerettighetserklæringen til grunn i
30 alt vårt arbeid nasjonalt og internasjonalt.

31
32

33 1.2. NORMER, IDENTITET, KJØNN OG SEKSUALITET

34

35 1.2.1 Normer

36 Sosiale normer er skrevne og uskrevne regler og forventninger folk møter.
37 Heteronormen er de normene som får heteroseksualiteten og stereotypiske
38 kjønnsroller, identitet og uttrykk til å fremstå som naturlig, gitt og ønskelig. Den er
39 også lovfestet gjennom for eksempel lover om samliv, familie og ekteskap.
40 Heteronormen blir først tydelig når noen bryter med den.

41

42 Sykeliggjøring av normbrudd er en sterk diskrimineringsform. Mennesker som bryter
43 med normer for kjønn og seksualitet verden over skal ikke sykeliggjøres så lenge
44 seksualiteten forvaltes på grunnlag av likeverd og samtykke.

45

-
- 46 ● FRI mener at det er berikende for alle å leve i et samfunn med et åpent syn på
47 kjærlighet, kjønn, seksualitet og samlivsformer, og at mennesker fritt skal
48 kunne velge hvordan de ønsker å leve sitt liv uten sanksjoner fra omgivelsene
49 så lenge relasjoner er basert på likeverd og samtykke.
50
51

52 1.2.2 Identitet

53 Identitet skapes i samspill med andre mennesker, grupper og samfunnet, og utvikles
54 gjennom hele livet. Kjønn og seksualitet er en viktig del av identiteten, og samfunnets
55 kjønns- og seksualitetsnormer er med på å spille inn på identitetsutviklingen.
56

57 Kjønnsideitet og seksuell orientering, og språket man bruker for å beskrive disse
58 aspektene ved en selv, kan forandres over tid. Forsøk på å endre andres identitet og
59 seksualitet skal ikke forekomme.
60

61

62 1.2.3 Kjønnsmangfold

63 Det finnes et mangfold av kjønn. FRI anerkjenner at mange definerer seg som mann
64 eller kvinne, men også at mange ikke definerer seg innen disse kategoriene. Reelt
65 kjønnsmangfold er et mangfold av ulike identiteter og uttrykk både innenfor
66 kategoriene kvinne/mann, men også utover disse etablerte kategoriene.

67 Kjønnsmangfold handler om retten til å definere kjønn sitt selv, uten å begrenses
68 av samfunnets forventninger til kropp, kjønnsroller, kjønnsuttrykk og
69 kjønnskategorisering, samt å anerkjenne at det finnes mangfoldige måter å «gjøre»
70 kjønn sitt på. Trygghet rundt egen selvopplevd identitet bidrar til bedre levekår for
71 mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet.
72

- 73 ● FRI mener at alle former for kjønn er likeverdige og skal være likestilte, og
74 enhver persons selvopplevde kjønnsideitet må respekteres. Alle personer
75 skal ha rett til å definere sitt juridiske kjønn.
76

77 1.2.4 Seksualitetsmangfold

78 Seksualitet er en integrert del av ethvert menneskes personlighet. Seksualiteten vår
79 har betydning for å få bekreftet egen kjønnsideitet og seksuelle orientering, og skal
80 respekteres.
81

82 Seksuell orientering handler ikke bare om hvilke(t) kjønn orienteringen går mot. For
83 noen av oss er fetisjisme eller bdsm-utøvelse også en viktig del av den seksuelle
84 identiteten, som må utvikles og utforskes i trygge rammer uten påføring av skam,
85 sykelliggjøring og stigma.
86

- 87 ● FRI mener at alle mennesker har rett til å definere og utforske sin egen
88 seksualitet uten press eller diskriminering fra andre. Seksuell sunnhet krever

89 en positiv og respektfull tilgang til seksualitet og seksuelle forhold, så vel som
90 muligheten til å ha lystfylte og sikre seksuelle opplevelser, frie for tvang,
91 diskriminering og vold.

- 92 ● FRI mener at alle former for seksuelle relasjoner eller handlinger som er
93 basert på respekt, likeverd og samtykke er positivt.

94

95

96 **2. SAMMENSATT DISKRIMINERING OG RASISME**

97 Norge består av mennesker med ulike kjønn, kjønnsidentiteter, seksualiteter,
98 nasjonaliteter, etnisiteter, religioner, funksjonsevne og hudfarger. Ulike identiteter, og
99 da spesielt minoritetsidentiteter, overlapper hverandre og står i forhold til hverandre i
100 kontekster som omhandler makt, dominans og undertrykkelse (interseksjonelt). Disse
101 perspektivene må brukes målrettet i arbeidet med likestilling og antidiskriminering.

102

103 For mennesker som tilhører flere minoriteter, kan veien fram til å kunne leve åpent
104 med sin identitet og seksualitet være vanskelig fordi de utsettes for flere
105 undertrykkelsesmekanismer.

106

107 Som organisasjon er det et mål at FRI skal jobbe aktivt mot strukturell rasisme og
108 radikalisering i alle former og mot at minoriteter settes opp mot hverandre. Vi
109 aksepterer ikke at flere bruker vår interessepolitikk for å skape splid og rasisme ved å
110 sette innvandregrupper opp mot skeive. Vi har et spesielt ansvar for å ikke godta at
111 vi tas til inntekt for rasisme og fremmedfrykt.

112

113 FRI anerkjenner at samer og andre nasjonale minoriteter som bryter med normer for
114 kjønn og seksualitet kan møte spesielle utfordringer både i møte med andre fra
115 samme minoritetsgruppe og i den allmenne befolkningen, blant annet knyttet til
116 religiøse dogmer og kulturelle tabuer og fordommer. FRI ser behovet for mer
117 kunnskap om levekår for samer og andre nasjonale minoriteter som bryter med
118 normer for kjønn og seksualitet. FRI ser også et behov for mer kunnskap om samisk
119 og andre nasjonale minoritetsspråk og kultur knyttet til kjønn og seksualitet.

120

121 Rasisme, diskriminering og mobbing på bakgrunn av etnisitet, religion, hudfarge eller
122 kultur er et stort samfunnsproblem. I vår egen organisasjon og i miljøene for
123 mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet, spiller vi en viktig rolle
124 for å bedre holdninger, slik at disse blir mer inkluderende.

125

- 126 ● FRI er imot alle former for rasisme, fremmedfrykt og diskriminering, og tar
127 avstand fra politiske grupperinger som tar våre rettigheter til inntekt for
128 rasistiske holdninger.
- 129 ● FRI mener det må gjøres en omfattende innsats for å øke kunnskapen om
130 seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering i
131 minoritetsmiljøer og -organisasjoner.

-
- 132
- FRI mener ingen, uansett etnisitet, funksjonsevne, kjønn eller religiøs tilhørighet, skal oppleve forfølgelse eller utstøting som en konsekvens av seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.
- 133
- 134
- 135
- 136

137 **3. BARN, UNGDOM OG OPPVEKST**

138 **3.1 Barndom**

139 Barn skal tas på alvor og møtes med respekt. Det er viktig at barn får lov til å utvikle
140 seg på sine egne premisser. Barn som stadig møter negative holdninger til
141 mennesker som bryter normene for kjønn og seksualitet, begrenses i sin evne og
142 mulighet til å reflektere over og forstå egen og andres identitet, seksualitet og uttrykk.

143

- FRI mener at barn skal lære at ulike familiekonstellasjoner er en verdifull del av vårt samfunn.
  - FRI mener at barn som har flere eller færre enn to omsorgspersoner skal sikres på en bedre måte enn i dag, og at barn med flere enn to omsorgspersoner skal kunne ha lik juridisk rett til disse når det er til barnets beste.
  - FRI mener at barn må gis god informasjon om kjønn og seksualitet fra tidlig alder og møtes med respekt for sin seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk.
  - FRI mener at barnevernet, BUP og andre relevante virksomheter må styrke sin kompetanse om barn og ungdom som bryter med normer for kjønn og seksualitet.
  - FRI mener at jordmødre, helsestasjoner og andre med ansvar for å følge opp gravide og barn i deres to første leveår, må ha kunnskap om seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.
- 144
- 145
- 146
- 147
- 148
- 149
- 150
- 151
- 152
- 153
- 154
- 155
- 156
- 157
- 158

159

160 **3.2 Ungdom og tidlige voksenår**

161 Mange mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet kommer ut i sin
162 ungdom eller tidlige voksenår. Denne prosessen kan for mange være utfordrende og
163 vanskelig dersom det ikke finnes et godt støtteapparat, samt god informasjon om
164 seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.

165

166 Ungdomstiden er tiden hvor mennesker utvikler sin egen identitet. Frykt for isolasjon,
167 ensomhet og negative reaksjoner gjør at mange unge som bryter normer for kjønn og
168 seksualitet kan bli utsatt for psykiske helseplager og rusrelaterte vansker.

169

-
- 170
- 171
- 172
- 173
- 174
- 175
- FRI mener det er viktig å skape trygge arenaer for ungdom, hvor mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet er inkludert som en naturlig del av mangfoldet disse arenaene representerer.
  - FRI mener at alle som jobber med ungdom må ha kunnskap og kompetanse om seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.

176

177 **3.3 Barnehage og skole**

178 Barnehage og grunnskole er sentrale arenaer i barn og unges dannelsesprosess, og
179 det er viktig at barnehager og grunnskoler speiler alle barn og ungdoms virkelighet i
180 alt skolen presenterer, eksempelvis undervisning og aktiviteter som gjennomføres.
181 Barnehagene og skolene skal ha nulltoleranse mot krenkelser, diskriminering,
182 mobbing og trakassering.

183

184 Barnehagen er en del av utdanningssystemet og favner det store flertall av norske
185 barn. For mange barn er dette det første møtet med et større fellesskap. Her utvikles
186 man som menneske både individuelt og sosialt. Barnehagen må derfor speile det
187 kjønns- og seksualitetsmangfoldet barn er en del av, fortelle historier og tilby ulike
188 aktiviteter som alle barn kan kjenne seg igjen i og legge til rette for at alle barn kan
189 være seg selv på egne premisser.

190

191 Grunnskolen og videregående skole er arbeidsplassen til skolepersonell og elever,
192 og spiller en grunnleggende rolle i barn og unges liv. I skolen møter man ulike
193 forventninger til hva det vil si å være en del av et større samfunn, man tilegner seg
194 viktig kunnskap om de sosiale normene som former menneskelige handlinger og
195 samhandling, samtidig som man i samspill med andre utvikler egen identitet. Å bryte
196 med normene for kjønn og seksualitet kan medføre ulike sosiale sanksjoner og kan
197 også hemme en positiv identitetsutvikling hos elevene. Spesielt gjennom
198 ungdomsårene påvirkes vi sterkt av samfunnets forventninger til oss. Det å orientere
199 i eget følelsesliv kan være vanskelig, en lite inkluderende skole kan føre til at elever
200 tvinges til å leve heteronormativt og å skjule sin seksuelle orientering, kjønnsidentitet,
201 kjønnsuttrykk eller kjønnskategorisering.

202

203

- 204
- 205
- 206
- 207
- 208
- 209
- 210
- 211
- 212
- 213
- FRI mener det må sikres kompetanse hos barnehageansatte om hvordan de kan skape en likeverdig og inkluderende barnehage for alle barn.
  - FRI mener det må arbeides systematisk for å øke kompetansen om kjønnsnormer, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, kjønnskategorisering og familiemangfold i skole og barnehage.
  - FRI mener at skolen har et stort ansvar for å forebygge, avdekke, håndtere og følge opp negative handlinger og holdninger overfor mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Skolens ansatte må ha gode verktøy og nok kunnskap til å ivareta alle elever, også de som bryter med normer for kjønn og seksualitet.

-
- 214
- FRI mener at skolen må ta på alvor de forpliktelser den har til å gjennomføre en faglig forankret og inkluderende opplæring om normer, seksuell orientering, kjønnsidentitet og familiemangfold gjennom hele skoleløpet.
- 215
- 216
- 217
- FRI mener at alle elever skal møte en trygg og inkluderende skolehverdag med ansatte som har kompetanse til å ivareta hver enkelt elev og skape et inkluderende skolemiljø.
- 218
- 219
- 220
- 221

222 **4. FAMILIE OG SAMLIV**

223 Familiebegrepet skal ikke defineres ut ifra religiøse eller kulturelle forestillinger om
224 hva en familie er eller ut ifra heteronormative forståelser av familien og av foreldre.
225 FRI legger til grunn at det er nærheten i relasjoner som først og fremst definerer en
226 familie. Familiebegrepet er ikke statisk. Mange lhbtj-personer har det vi kaller «den
227 valgte familien». Det kan være partner(e) eller venner. Samfunnet må anerkjenne
228 viktigheten av disse familiene.

229

230 Norge trenger et lovverk og økonomiske ordninger som motvirker at noen familie- og
231 samlivsformer får økonomiske privilegier fremfor andre, og som tar vare på alle
232 enkeltmennesker uavhengig av samlivsform og sivil status. FRI legger til grunn at folk
233 vet best selv hvilke familieordninger som passer for dem, og at alle relasjoner og
234 familieformer basert på samtykke og likeverd skal aksepteres.

235

236 Flere av spørsmålene som omhandler reproduksjon berører etiske forhold og må tas
237 på alvor. Det er nødvendig å behandle spørsmål om bioteknologi med varsomhet og
238 at hensynet til mangfoldet skal veie tungt. Det er viktig at det er menneskelige og
239 ikke moralske, kulturelle eller religiøse forestillinger som får forrang i bioteknologiske
240 spørsmål. Politikktutforming skal alltid ta høyde for at utnyttelse kan være en faktor
241 i enkelte spørsmål om reproduksjon, og at frivillighet og etiske hensyn skal ivaretas
242 på en god måte.

- 243
- FRI mener at fullverdige og like rettigheter knyttet til valg av familie skal være en selvfølge. Dette innebærer at alle mennesker uavhengig av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksuell orientering skal ha mulighet til å stifte familie.
  - FRI mener det må være mulig å registrere sin valgte familie, slik at denne respekteres i spørsmål om foreldreansvar, arv, helse, permisjon og bisettelse.
  - FRI mener at vigsel er en sivilrettslig avtale og at vigselsretten derfor bør være forbeholdt og administrert av det offentlige og ingen vigslere skal kunne diskriminere.
  - FRI mener at ikke-monogame relasjoner, mellom flere enn to mennesker, som er basert på likeverd og samtykke, skal ha samme rettslige vern som de som lever i parrelasjoner.
  - FRI skal arbeide for at familievernkontorenes, utdanningsinstitusjoners og helsevesenets kunnskap om familiemangfoldet skal styrkes.
  - FRI ønsker at det arbeides aktivt for å rekruttere lhbtj-personer som
- 244
- 245
- 246
- 247
- 248
- 249
- 250
- 251
- 252
- 253
- 254
- 255
- 256
- 257

-
- 258 fosterforeldre og avlastningshjem, og at kunnskapsnivået om lhbti økes i
259 fosterhjemstjenesten.
- 260 ● FRI mener eggdonasjon må tillates i Norge, også for enslige.
  - 261 ● FRI mener altruistisk surrogati må tillates i Norge.
  - 262 ● FRI mener at mennesker som lever i ulike familieformer skal sikres lik rett til
263 adopsjon.
  - 264 ● FRI mener at også personer som har et forpliktende samliv, men som ikke er
265 samboere, skal få tilgang på tjenester som eksempelvis familieterapi eller
266 parterapi.
  - 267 ● FRI mener likekjønnede par må få samme mulighet til familieinnvandring som
268 andre, og at Norge får på plass et system for familieinnvandring som ivaretar
269 og likebehandler ikke-formaliserte familier fra land der muligheter for samliv
270 mellom likekjønnede ikke finnes.
  - 271 ● FRI mener familier med enslige forsørgere må sikres like gode rammer som
272 familier med flere forsørgere.
  - 273

274 **5. ALDERDOM**

275 Eldre lhbti-personer kan ha særskilte utfordringer og behov i møte med helse- og
276 omsorgstjenesten. Erfaringer med stigmatisering, usynliggjøring og diskriminering
277 kan påvirke tilliten den enkelte har til tjenestene. Alle skal ha rett på å leve ut sin
278 seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i alle faser av livet. Mangel på
279 kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold hos ansatte i helse og
280 omsorgssektoren fører til at lhbti-personer ikke får likeverdige tjenester i
281 alderdommen.

282
283 For mange eldre lhbti-personer kan den valgte familien være ekstra viktig og det er
284 essensielt at den blir involvert i viktige spørsmål. En god alderdom er ikke bare
285 fravær av sykdom, men livsglede og mulighet til å leve ut alle sider av seg selv i et
286 trygt miljø.

- 287
- 288 ● FRI mener at eldre som bryter med normer for kjønn og seksualitet, og deres
289 behov, må inn som et eget fokusområde i utarbeidelse av planer om kvalitet
290 og kompetanse innenfor eldreomsorgen.
- 291 ● FRI mener møteplasser for eldre må ivareta lhbti-personer.
- 292 ● FRI er positive til tiltak som felles husholdninger, bokollektiver og egne
293 møteplasser for eldre lhbti-personer
- 294 ● FRI mener at ansatte i helse- og omsorgstjenester som retter seg mot eldre
295 må ha kompetanse om kjønn og seksualitetsmangfold og de særlige
296 utfordringene til eldre lhbti-personer.
- 297 ● FRI mener at helsetjenestene må anerkjenne at eldre har en seksualitet og at
298 den seksuelle helsen til eldre ivaretas.
- 299

300 **6. SAMFUNN**

301 **6.1 Hatkriminalitet**

302 Hatkriminalitet er en spesielt alvorlig kriminalitetsform, da den rammer mennesker
303 basert på hvem de er eller oppfattes som. FRI skal jobbe for at hatkriminalitet
304 anerkjennes som et samfunnsproblem, og at det settes inn konkrete tiltak på alle felt
305 der det behøves.

- 306
- 307 ● FRI mener vi trenger mer informasjon og forskning om hatkriminalitet, særlig
308 den som rammer transpersoner.
  - 309 ● FRI mener at hatkriminalitetslovgivningen må utvides til også å inkludere
310 kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.
  - 311 ● FRI mener det må være et tilstrekkelig kompetansenivå om hatkriminalitet i
312 hele landet, representert ved offentlige myndigheter generelt, og politiet
313 spesielt.
- 314

315

316 **6.2 Arbeidsliv og høyere utdanning**

317 Arbeidet er en stor del av livet, og det å ikke kunne være hele seg på jobb har stor
318 innvirkning på livskvaliteten. Mange opplever trakassering, mobbing og
319 diskriminering på arbeidsplassen. Det fører til at mange står utenfor arbeidslivet og at
320 mange skjuler identiteten sin på jobb. Særlig er transpersoner utsatt. Som gruppe har
321 de lavere yrkesdeltakelse enn majoritetsbefolkningen. Dette skyldes lav kunnskap,
322 kompetanse, holdninger og bevissthet rundt kjønns- og seksualitetsmangfold.

323

324 Lærere, jurister, politi, samt helse- og omsorgspersonell, er eksempler på profesjoner
325 som etter endt utdanning jobber med mennesker i sitt daglige virke. Det er viktig at
326 disse får kompetanse om normer, diskriminering, seksuell orientering,
327 kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, kjønnskategorisering og familiemangfold som gjør dem
328 i stand til å opptre antidiskriminerende og inkluderende i praksis, samt møte
329 mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet på ivaretagende måte.

330

331 Høyere utdanning må legge til rette for at studenter kan fortsette en positiv
332 identitetsutvikling, uansett seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk.
333 Noen universiteter og høyskoler har egne nettverk for mennesker som bryter med
334 normer for kjønn og seksualitet, som kan bidra til støtte og tilhørighet. FRI ønsker at
335 det legges til rette for flere slike nettverk.

336

- 337 ● FRI mener ingen skal diskrimineres i arbeidslivet eller studieforløpet.
- 338 ● FRI mener det er behov for kompetanseheving blant ledelse, verneombud og
339 tillitsvalgte, og at det offentlige bør gå foran i skolering av sine ansatte.
- 340 ● FRI mener lærere, jurister, politi og helse- og omsorgsarbeidere har spesielt
341 behov for kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold i sitt møte med
342 mennesker, og at dette bør inkluderes i utdanningsforløpet.

-
- 343
- FRI mener at arbeidslivet og universitets- og høyskolemiljøene skal være
- 344 inkluderende for alle, både studenter og ansatte, uavhengig av seksuell
- 345 orientering, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering, og andre
- 346 diskrimineringsgrunnlag
- 347

348 **6.3 Nærmiljø**

349 Politikk påvirker livene til mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet

350 der de er og bor. Derfor er det viktig at det politiske arbeidet forankres lokalt og at

351 FRIs lokallag rådføres i relevante spørsmål. Alle kommuner må jobbe målrettet med

352 inkludering og mangfold. FRI mener lokale handlingsplaner er viktige fordi

353 kommunene og fylkeskommunene gjennom disse tar ansvar for at alle deres

354 innbyggere skal ivaretas godt og likeverdig i alle ledd av offentlig sektor.

355

- FRI mener det er viktig at alle kommuner og fylkeskommuner arbeider med handlingsplaner for å styrke kunnskapen om kjønns mangfold og rettighetene i forbindelse med seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.
  - FRI mener handlingsplaner bør sette fokus på normkritikk og interseksjonalitet.
  - FRI mener handlingsplaner skal legge grunnlag for at FRI og Skeiv Ungdom har et gjensidig og forpliktende samarbeid med kommunene og fylkeskommunene.
- 365

366 **6.4 Foreningsliv, idrett og organisasjoner**

367 Organisasjons- og foreningslivet bidrar til å kanalisere samfunnsengasjement, og har

368 også en viktig funksjon i å bidra til verdiskaping der hvor folk bor. Mennesker som

369 bryter normene for kjønn og seksualitet kan bidra til viktige perspektiver i slikt arbeid.

370 Menneskers muligheter til å delta i organisasjons- og foreningslivet skal ikke påvirkes

371 av deres seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.

372

- FRI mener at det skal være nulltoleranse for skjellsord, utestengelse og trakassering av mennesker fordi de bryter med normer for kjønn og seksualitet. Det er videre viktig at idrettsorganisasjoner, foreninger og organisasjoner tar aktivt avstand fra denne form for diskriminering.
  - FRI mener det er viktig med kompetanse om kjønns- og seksualitets mangfold blant ledere og andre nøkkelpersoner i foreningsliv, idrett og organisasjoner.
- 380

381 **6.5 Pridefestivaler**

382 Årlig arrangeres det festivaler og arrangementer rundt om i Norge for mennesker

383 som bryter med normer for kjønn og seksualitet. Arrangementene og festivalene har

384 til formål å synliggjøre lhbt-personer og andre som bryter med normer for kjønn eller

385 seksualitet. Videre representerer disse arrangementene og festivalene en viktig

386 møteplass for vår målgruppe. Det er viktig at FRIs lokale avdelinger står som
387 avsendere av festivalene i Norge.

388

- 389 ● FRI mener festivalene er gode verktøy for positivt holdningsskapende
390 arbeid, hvor normkritikk og antirasistiske perspektiver er viktige.
- 391 ● FRI mener at festivalene skal utfordre normer og endre holdninger til det
392 positive for alle som bryter med normer for kjønn og seksualitet gjennom
393 sine aktiviteter.
- 394 ● FRI mener det er viktig at festivalene drives frivillig og med utgangspunkt i
395 de tillitsvalgte engasjement.
- 396 ● FRI mener det er spesielt viktig at pridefestivaler bygger opp om gode
397 ungdomstiltak, rusfrie arrangementer, etterstreber universell utforming, og
398 tilrettelegger for aktiv deltagelse av transpersoner og mennesker med
399 minoritetsbakgrunn.

400

401 **6.6 Tros- og livssynssamfunn**

402 Tro og livssyn er for mange en viktig del av tilværelsen. Mennesker skal ha rett til å
403 både være skeive og religiøse. Vi skal respektere de ulikheter et mangfoldig religiøst
404 og flerkulturelt samfunn representerer, men aldri akseptere at personer utsettes for
405 tvang eller forsøk på konversjonsterapi. Religiøse ledere, som har stor
406 påvirkningskraft, er naturlige samarbeidspartnere for FRI i arbeidet for trossamfunn
407 der alle er velkommen.

408

- 409 ● FRI mener at religion eller livssyn aldri skal anvendes som en unnskyldning
410 for å nedverdige og diskriminere på bakgrunn av seksualitet,
411 kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.
- 412 ● FRI mener offentlige tilskudd bare skal gis til trossamfunn som aktivt tar
413 avstand fra og arbeider mot diskriminering av mennesker som bryter med
414 normer for kjønn og seksualitet.
- 415 ● FRI mener tilskudd som skal løse oppgaver for fellesskapet kun skal gis til
416 trossamfunn som aktivt tar avstand fra og arbeider mot diskriminering av
417 mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet.
- 418 ● FRI mener menneskers mulighet til å delta i tros- og livssynssamfunn ikke
419 skal hindres av deres seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og
420 kjønnskategorisering.
- 421 ● FRI mener det er viktig med kompetanse om kjønns- og
422 seksualitetsmangfold blant religiøse ledere og i tros- og livssynssamfunn.

423

424 **6.7 Salg og kjøp av seksuelle tjenester**

425 Alle som selger sex har krav på rettigheter og beskyttelse, og det må alltid være det
426 viktigste. Makt og definisjonsmakt over egen kropp og eget liv innebærer også retten
427 til å selv å definere hva man vil bli omtalt som, og trodd og respektert for dette. For
428 mange kan det å få anerkjennelse for at sexsalg er arbeid, bidra til at behovet for

429 rettigheter blir tydeliggjort og lettere å kreve. Kampen mot utnyttelse av andres kropp
430 og seksualitet er helt sentral i vår kamp for frihet i egen kropp og seksualitet.

431

432 De særlige utfordringene lhbti-personer som selger sex møter må i større grad
433 inkluderes i forskning, hjelpetiltak og lovgivning. Årsakene til og situasjonen for lhbti-
434 personer som selger sex, kan skille seg fra andre som selger sex. Dette kan handle
435 om diskriminering i arbeidsmarkedet, eksklusjon, tilgang til helsehjelp og
436 kjønnsbekreftende behandling. Spørsmål knyttet til kjøp og salg av sex er
437 komplekse, men for FRI er det rettigheter og levekår for personer som selger sex
438 som veier tyngst. Synet på personer som selger sex er for normativt og generalisert.
439 Dette fører til ytterligere marginalisering og sårbarhet i denne gruppen.

440

- 441 ● FRI mener arbeidet for å avskaffe trafficking, slaveri og menneskehandel
442 må styrkes.
- 443 ● FRI mener personer som er ofre for trafficking, slaveri og menneskehandel
444 må få oppholdstillatelse og beskyttelse av den norske stat.
- 445 ● FRI mener det er behov for flere tiltak som er rettet mot mennesker som
446 bryter med normer for kjønn og seksualitet, som livnærer seg helt eller
447 delvis av å selge seksuelle tjenester. Det er også behov for tiltak rettet mot
448 de som kjøper seksuelle tjenester.
- 449 ● FRI mener at straffelovens paragraf 316 «Kjøp av seksuelle tjenester hos
450 voksne» må avskaffes, fordi den er til hinder for gode og viktige tiltak for å
451 ivareta både sexarbeideres og samfunnets interesser.
- 452 ● FRI er kritisk til straffelovens paragraf 315 «Hallikvirksomhet og formidling
453 av prostitusjon», da denne i dag rammer feil. Denne bør erstattes av en
454 paragraf som bedre ivaretar personer som selger sex, og mer presist
455 rammer faktiske bakmenn.
- 456 ● FRI mener det er behov for mer kunnskap og forskning på kjøp og salg av
457 sex blant mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet, og
458 de særskilte utfordringene disse møter.
- 459 ● FRI mener personer som selger sex sin stemme må styrkes i debatten om
460 lovverk og hjelpetiltak rundt kjøp og salg av sex.

461

462

463 **7. Kjønnsideitet og kjønnsuttrykk**

464 Transpersoner har et kjønnsuttrykk eller en kjønnsideitet som ikke samsvarer med
465 det de ble tildelt ved fødselen.

466

467 Barn som bryter med samfunnets normer for kjønn skal få lov å gjøre dette i trygge
468 rammer og med støtte fra sine omgivelser.

469

- 470 ● FRI mener mennesker selv skal stå fritt til å eie sin egen kjønnsideitet og
471 kjønnsuttrykk.

-
- 472 ● FRI mener det er behov for mer norsk forskning på transpersoners levekår og
473 livskvalitet, samt utsatthet for hatkriminalitet.
- 474 ● FRI mener at spørreskjemaer og statistiske undersøkelser må ha flere
475 alternativer enn mann og kvinne.
- 476 ● FRI mener alle barn må få råderett over egen kjønnsidentitet og uttrykke kjønn
477 på den måten de selv ønsker.
- 478 ● FRI ønsker et helhetlig lovverk som regulerer offisiell juridisk kjønnsstatus og
479 som åpner for at mennesker selv får lov til å definere sitt juridiske kjønn. Dette
480 innebærer at det innføres systemer for personnummer og identitetspapirer
481 som gir rom for reelt kjønns mangfold gjennom personnummer uten
482 identitetsmarkør og mulighet for en tredje frivillig og likeverdig kategori av
483 kjønn uten nærmere spesifisering.
- 484 ● FRI mener kompetansen om transpersoner og kjønns mangfold må styrkes i
485 helsetjenestene, barnehagene, utdanningsinstitusjonene og hos politiet.
- 486 ● FRI mener arbeidet med å motvirke strenge kjønnsroller og normer må
487 styrkes.
- 488

489 **8. HELSE**

490 **8.1 Helse og levekår**

491 Det er fortsatt større forekomst av helse relaterte utfordringer blant mennesker som
492 bryter med normer for kjønn og seksualitet sammenliknet med befolkningen forøvrig.
493 Opplevd diskriminering, stigmatisering, marginalisering og negative holdninger kan
494 ha negative påvirkninger på menneskers helse og levevilkår.

- 495
- 496 Usynliggjøring er også en utfordring for helse og levekår til lhbti-personer og andre
497 som bryter med normer for kjønn og seksualitet.
- 498 ● FRI mener lhbti-personers utfordringer må ha en sentral plass
499 folkehelsearbeidet.
- 500 ● FRI mener det er behov for økt forskning rundt helse og levekår til lhbti-
501 personer for å i mye større grad kunne iverksette gode og effektive tiltak.
- 502 ● FRI mener det er myndighetens ansvar å bedre levekår og livskvalitet for lhbti-
503 personer, og sikre likeverdige helsetjenester.
- 504 ● FRI mener tilrettelegging for gode og trygge møteplasser for lhbti-personer er
505 en viktig del av folkehelsearbeidet.
- 506 ● FRI mener arbeidet med å redusere stigma og negative holdninger, og å øke
507 kompetansen om kjønns og seksualitets mangfold i helsetjenestene, vil være
508 viktig i arbeidet mot ensomhet blant lhbti-personer.
- 509

510 8.2 Kompetanse i helsevesenet

511 På tross av at seksuell helse er en stor del av det å være menneske som ikke kan
512 skilles fra andre helsevariabler, får man lite undervisning om seksualitet i de
513 helserettede utdanningene. Mangel på kompetanse fører til at helsevesenet ikke tør
514 å spørre om seksualitet eller kjønnsidentitet til pasienter, noe som fører til at mye
515 viktig informasjon går tapt. For å kunne tilby likeverdige helsetjenester i Norge, må
516 helsepersonell ha god kompetanse om hva det vil kunne innebære å bryte normene
517 for kjønn og seksualitet. Alle har rett til å møte kompetanse og et godt faglig
518 fundament i helsevesenet, og da er det nødvendig med økt kunnskap. Helsevesenet
519 burde kunne gi likeverdig og adekvat hjelp til alle.

- 520
- 521 ● FRI mener at et universelt utformet helsevesen må ha god kompetanse om
522 helseutfordringene mennesker som bryter med normer for kjønn og
523 seksualitet kan ha i sine liv, og at dette burde være en obligatorisk del av
524 utdanningsforløpet.
  - 525 ● FRI mener det er det offentliges ansvar at helsevesenet har tilstrekkelig
526 kompetanse til å kunne møte, veilede og behandle mennesker som bryter
527 med normer for kjønn og seksualitet.
  - 528 ● FRI mener kompetansen om kjønnsidentitet hos helsepersonell må styrkes
529 slik at primær- og spesialisthelsetjenesten kan gi god veiledning og tilby
530 relevant behandling for mennesker som bryter med normer for kjønn.
  - 531 ● FRI mener kompetansen på noen utsatte grupper er spesielt viktig å heve;
532 intersex, eldre og personer som selger sex er blant disse.
- 533
534

535 8.3 Seksuelt overførbare infeksjoner (soi)

536 Smitte av seksuelt overførbare infeksjoner (soi) kan forebygges ved tiltak som øker
537 kunnskapen om hvordan infeksjonen smitter og hvordan de ikke smitter, kunnskap
538 om smitteverntiltak og prevensjonsmidler. Spesielt personer som bryter med normer
539 for kjønn og seksualitet kan oppleve å ikke ha tilgjengelig kunnskap og informasjon
540 om soi. Tilgjengelighet av test-tilbud og informasjon rundt disse er viktige for å senke
541 smittetall av alle soi.

- 542
- 543 ● FRI mener kunnskap og informasjon rundt seksuelt overførbare infeksjoner
544 må være tilgjengelig og tilpasset personer som bryter med normer for kjønn og
545 seksualitet. Dette må også tematiseres i seksualundervisningen på skoler.
  - 546 ● FRI mener det må jobbes for å få opp testfrekvensen og muligheter for å teste
547 seg i hele landet.
  - 548 ● FRI mener test-tilbudet til KSK må styrkes over hele landet.
- 549

550 8.3.1 Hiv

551 Norge har vedvarende høye hiv-smittetall. Dette gjelder spesielt for menn og
552 transpersoner som har sex med menn. Lav allmennkunnskap, stigma og frykt
553 medfører store utfordringer i kampen mot hiv, og i arbeidet med å bidra til økt

554 livskvalitet og åpenhet for dem som allerede lever med hiv. Normalisering av å leve
555 med hiv er viktig for at hivpositive skal møtes med respekt og likeverd. I dette
556 arbeidet er kunnskap viktig, både i befolkningen generelt, og mer spesifikt i
557 helsevesenet og arbeidslivet. FRI ser viktigheten av økt samarbeid mellom de ulike
558 organisasjonene på hivfeltet.

559
560 Hivpositive på vellykket behandling er i praksis ikke smittsomme. Tidlig behandling er
561 av de viktigste forebyggende tiltakene vi har.

562
563 En trygg seksualitet og identitet har stor betydning for menneskers helse og
564 seksuelle helse. Dette bør bli et viktig fokusområde i det hivforebyggende arbeidet.

- 565 ● FRI mener at Norge skal jobbe ut fra en proaktiv nullvisjon i det
- 566 hivforebyggende arbeidet.
- 567 ● FRI mener så mange som mulig må kjenne sin egen status, og at det er et
- 568 behov for å øke testaktiviteten for å få dette til.
- 569 ● FRI mener alle i helsevesenet som arbeider med hiv må ha oppdatert
- 570 kunnskap og respekt for pasientenes identitet og seksualitet. På den måten
- 571 kan man som pasient bli møtt av et ikke-moraliserende og tillitsvekkende
- 572 helsevesen.
- 573 ● FRI mener tiltakene rettet inn mot MSM med migrasjonsbakgrunn må styrkes,
- 574 da smittetallene i denne gruppen ikke reduseres i takt med den øvrige
- 575 befolkningen.
- 576 ● FRI mener at hivpositive i større grad bør brukes som ressurspersoner i
- 577 behandlingen og ivaretagelsen av andre hivpositive i norsk helsevesen.
- 578 ● FRI mener kunnskapen om at hivpositive på vellykket behandling er smittefrie,
- 579 må kommuniseres bedre fra helsemyndighetenes side.
- 580 ● FRI mener hivpositive må gis økt og reell innflytelse i egen behandling.
- 581 ● FRI mener det er helsevesenets/statens ansvar å gi nødvendig og oppdatert
- 582 kunnskap om seksuell helse og hiv, slik at den enkelte kan foreta informerte
- 583 valg.
- 584 ● FRI mener det er samfunnets ansvar å tilrettelegge for et mangfold av
- 585 preventive tiltak, slik at mennesker skal kunne velge de tiltak som passer best
- 586 i forhold til deres behov.
- 587 ● FRI mener PrEP er en viktig del av det hivforebyggende arbeidet, og bør tilbys
- 588 til alle som har behov for det av primærhelsetjenesten.
- 589 ● FRI mener at hivmedisiner, både PrEP og medisiner til hivpositive, skal
- 590 finansieres av det offentlige, og at hensynet til etterlevelse av
- 591 behandlingsregime og til å unngå utvikling av resistente virusstammer må veie
- 592 tyngre enn pris ved valg av hvilke medikamenter som foreskrives.
- 593 ● FRI mener at kriminalisering av hiv er stigmatiserende, og støtter FN og
- 594 UNAIDS anbefalinger om avkriminalisering.

595

596 8.4 Blodgiving

597 FRI anerkjenner på generelt grunnlag de faglige retningslinjene for å gi blod hva
598 angår at sikkerhet for mottaker er det viktigste, og at det ikke er en menneskerett å
599 donere blod. Det er diskriminerende og stigmatiserende at en gruppe (MSM)
600 utestenges fra å gi blod på bakgrunn av seksuell identitet og ikke atferd. FRI støtter
601 seg til fagpersoner i transfusjonstjenestens kvalitetsråd. De bekrefter at det ikke er
602 noe problem å lage gode og sikre retningslinjer.

- 603
- 604 ● FRI mener at det skal være seksuell atferd og ikke seksuell identitet som skal
605 være styrende for om du får donert blod.
- 606 ● FRI mener at helsemyndighetene må bli enige om en karantenetid på seks
607 måneder, som er forsvarlig når det gjelder smitterisiko.

608

609 8.5 HPV vaksine

610 De siste årene har HPV-relatert kreft i endetarmen hos menn økt betraktelig. Menn
611 som har sex med menn har høyere risiko for å utvikle kreft i endetarmen enn kvinner
612 har for å få livmorhalskreft. Mennesker som lever med hiv har også en forhøyet risiko
613 for å få HPV-relatert kreft.

- 614
- 615 ● FRI mener alle kjønn må få tilbud om HPV-vaksine gratis. Det inkluderer
616 gutter, menn som har sex med menn og hivpositive, som vil ha god
617 beskyttelseeffekt av en HPV-vaksine.

618

619

620 8.6 Rus

621 Det er ofte en sammenheng mellom strukturell diskriminering, helserelaterte
622 utfordringer og bruk av rusmidler. Lhbt-gruppen har høyere forbruk av rusmidler enn
623 befolkningen forøvrig. Konsekvensene av høyt rusbruk kan være forringet livskvalitet,
624 og at de allerede helserelaterte utfordringene forsterkes ytterligere.

- 625
- 626 ● FRI mener at å forebygge og redusere skadevirkninger av alkohol og
627 andre rusmidler i de skeive miljøene, er viktig for å skape trygge miljøer og
628 fremme helse. Tiltakene må være forebyggende og skadereduserende og
629 arbeidet må skje i dialog med nasjonale brukerorganisasjoner og
630 internasjonale aktører.
- 631 ● FRI mener at personer som jobber på rusfeltet må ha god kompetanse om
632 helseutfordringene mennesker som bryter med normer for kjønn og
633 seksualitet kan ha i sine liv, og at dette burde være en obligatorisk del av
634 utdanningsforløpet.

635

636

637 8.7 Psykisk helse

638 Helse og levekårsundersøkelser viser at vår målgruppe har en høyere andel psykisk
639 uhelse sammenlignet med befolkningen forøvrig. For å forebygge og behandle dette
640 er det nødvendig at helsepersonell får økt kunnskap om hva det kan innebære å
641 bryte normene for kjønn og seksualitet. Alle skal kunne bli møtt på en inkluderende,
642 trygg og ivaretagende måte. Når de av oss som bryter med normer for kjønn og
643 seksualitet kan snakke trygt i møte med hjelpeinstanser om hvem vi er, øker
644 muligheten for at helsepersonell kan få nødvendig informasjon for å kunne gi rett
645 hjelp til rett tid. Økt kompetanse gir økt trygghet, og slik legges det til rette for gode
646 møter og mulighet for tidlig intervensjon-

- 648 ● FRI mener helsetilbudene rundt psykisk helse må tilrettelegges slik at
649 informasjon rundt dem spesielt rettes mot mennesker som bryter med normer
650 for kjønn og seksualitet.
- 651 ● FRI mener at personer som jobber med psykisk helse må ha god kompetanse
652 om seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter. Dette må tematiseres i møte
653 med pasienter og burde være en obligatorisk del av utdannelsesforløpet.

655 8.8 Interkjønn

656
657 FRI bruker betegnelsen interkjønn om mennesker som har variasjoner i kroppslig
658 kjønnsutvikling, som gjør at de ikke passer inn i medisinske definisjoner av
659 kvinnekropper og mannskropper.

660
661 For noen er deres interkjønnstatus synlig ved fødsel, for andre oppdages dette
662 senere i livet, f.eks. i puberteten. Majoriteten i denne gruppa er fysisk friske.
663 Dessverre utsettes mange interkjønn personer for kjønnsnormaliserende og
664 kjønnsbestemmende inngrep.

- 666 ● FRI ønsker et forbud mot all medisinsk unødvendig kirurgi og behandling som
667 har som mål å "normalisere" et barns kropp og kjønnskarakteristika.
- 668 ● FRI mener informert samtykke skal ligge til grunn for alle medisinske inngrep.
- 669 ● FRI mener barnets reproduktive kapasitet skal bevares så langt det er mulig.
- 670 ● FRI mener barnets omgivelser må gis kunnskap og kompetanse, slik at
671 barnets beste ivaretas.
- 672 ● FRI mener alle interkjønnpersoner må få tilgang til all medisinsk behandling de
673 kan trenge, og kjønnsbekreftende behandling etter behov.
- 674 ● FRI mener at alle interkjønnpersoner skal sikres tilgang til sin journal, og
675 informasjon om egen kropp og medisinske inngrep.
- 676 ● FRI mener at mennesker som diagnostiseres med interkjønndiagnoser skal
677 tildeles enten kvinne eller mann som juridisk kjønn ved fødsel, med mulighet til
678 å endre dette helt fritt senere i livet, og at alle mennesker kan velge mellom tre
679 juridiske kategorier.

-
- 680
- FRI mener det er behov for opplysende arbeid i befolkningen om biologisk
- 681 kjønns mangfold.
- FRI mener interkjønnpersoner må sikres tilgang til trygge og gode
- 682 møteplasser.
- FRI mener at barn, ungdom og voksne som i løpet av livet får vite at de er
- 683
- FRI mener at barn, ungdom og voksne som i løpet av livet får vite at de er
- 684 interkjønn, skal få tilbud om hormonell behandling og eventuell kirurgi, men at
- 685 det samtidig skal legges til rette for at de kan leve fullverdige gode liv uten slik
- 686 behandling.
- 687
- 688

689 **8.9 Kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori**

690 Med kjønnsinkongruens menes mennesker som opplever at det er et manglende

691 samsvar mellom deres kjønnsidentitet og kroppen deres. Kjønnsdysfori beskriver det

692 ubehag eller de plager som er forårsaket av kjønnsinkongruens.

- FRI mener det er behov for mer norsk forskning på transpersoners helse og
- 693
- FRI mener det trengs internasjonale studier som gir sammenligningsgrunnlag
- 694 levekår.
- FRI mener det trengs internasjonale studier som gir sammenligningsgrunnlag
- 695 på blant annet levekår og helse for transpersoner.
- FRI mener at forskning på mennesker som opplever kjønnsinkongruens eller
- 696
- FRI mener at forskning på mennesker som opplever kjønnsinkongruens eller
- 697 kjønnsdysfori må være basert på frivillighet og informert samtykke, og
- 698 deltagelse i slik forskning må ikke være en forutsetning for tilgang til
- 699 behandling.
- 700
- FRI støtter behandling som åpner opp for kjønns mangfold, og er imot
- 701 behandlingstilbud som tar sikte på å bekrefte tokjønnsmodellen og rådende
- 702 normer for kjønn.
- FRI er mot diagnostisering av prepubertale barn som utfordrer kjønnsnormer.
- 703
- FRI er mot diagnostisering av prepubertale barn som utfordrer kjønnsnormer.
- 704 FRI mener at norske behandlingstilbud bør basere seg på Standards of
- 705 Care[1], utgave 7 frem til en bedre utgave foreligger.
- FRI mener at det må på plass nasjonale retningslinjer for behandling av
- 706
- FRI mener at det må på plass nasjonale retningslinjer for behandling av
- 707 kjønnsinkongruens, som tar utgangspunkt i behovene hos de som mottar
- 708 behandling og ivaretar prinsippene i denne plattformen.
- 709
- 710
- 711

712 **9. MENNESKERETTIGHETER, INTERNASJONAL SOLIDARITET OG ASYL**

713 FRI er en del av en internasjonal rettighetsbevegelse som jobber for å fremme

714 likestilling og ikke-diskriminering verden over.

715

716 **9.1 Menneskerettigheter**

717 Menneskerettighetserklæringen (EMK) er grunnleggende for alt FRI sitt arbeid både

718 hjemme i Norge og internasjonalt.

-
- 719
- FRI mener at norske myndigheter, menneskerettighets- og utviklingsaktører systematisk skal rapportere menneskerettighetsbrudd som omhandler vår målgruppe, og at aktørene skal inkludere dette i sitt likestillings- og menneskerettighetsarbeid.
- 720
- 721
- 722
- FRI mener at alle skal ha like rettigheter, plikter og beskyttelse, i tråd med menneskerettighetene, uavhengig av samlivsform, kjønn og seksualitet.
- 723
- 724
- FRI mener at det norske lovverket som minstekrav skal gjenspeile EMK med tillegg.
- 725
- 726
- FRI mener diskrimineringsvernet i antidiskrimineringslovgivningen må utvides til å omfatte alle seksuelle minoriteter, herunder aseksuelle, bdsmere og fetisjister, som i dag er uttrykkelig holdt utenfor diskrimineringsvernet i loven.
- 727
- 728
- 729
- FRI mener hatkriminalitetslovgivningen må utvides til også å inkludere kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.
- 730
- 731
- 732

733 **9.2 Asyl**

734 Mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet og som risikerer straff, sanksjoner, alvorlig legemsbeskadigelse, forfølgelse og alvorlige brudd på deres menneskerettigheter fordi de er lesbiske, homofile, bifile eller transpersoner, har krav på beskyttelse i henhold til FNs flyktningkonvensjon. Ved plassering i mottak og midlertidige institusjoner kan mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet være spesielt sårbare.

- FRI mener det ved behandling av asylsøknad må det tas hensyn til det reelle beskyttelsesbehovet, ikke kun lovverket i opprinnelseslandet.
- FRI mener den enkelte i alle deler av asylprosessen skal møtes med forståelse, respekt og kunnskap.
- FRI mener at utlendingsmyndighetene må ha inngående kunnskap og kompetanse om seksuell orientering og kjønnsidentitet, og detaljert kunnskap om levekårene til lhbti-personer i det aktuelle landet.
- FRI mener at alle asylmottak må sikre den enkeltes sikkerhet. Asylsøkere som bryter med normer for kjønn og seksualitet må plasseres på trygge mottak der de gis mulighet for å inngå i sosiale felleskap med andre.
- FRI mener at informasjon om seksuell orientering og kjønnsidentitet og lhbti-personers rettigheter, må inkluderes i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og deres familier.

755 **9.3 Internasjonal solidaritet**

756 De siste årene har vi sett en rekke tilbakeslag i mange land når det gjelder lhbti-personers rettigheter. Utgangspunktet for FRI sitt internasjonale engasjement er å støtte, styrke og påvirke sterke lokale, regionale og internasjonale bevegelser som arbeider for en verden der alle mennesker er likeverdige og har samme rettigheter og muligheter, uavhengig av seksualitet, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskategorisering.

-
- 762
- 763
- 764
- 765
- 766
- 767
- 768
- 769
- 770
- 771
- 772
- 773
- 774
- 775
- 776
- 777
- 778
- 779
- 780
- 781
- 782
- 783
- 784
- 785
- 786
- 787
- 788
- 789
- 790
- 791
- 792
- 793
- FRI mener at lhbti-personers rettigheter skal integreres og fremmes i norsk utenriks- og utviklingspolitikk.
  - FRI mener at Norge skal være en pådriver for lhbti-personers menneskerettigheter i multilaterale fora, med særlig fokus på FN. Herunder mener FRI at Norge skal arbeide for at seksuelle- og kjønnsminoriteter inkluderes i FNs utviklingsagenda og bærekraftsmål, gi støtte til FNs uavhengige ekspert på seksuell orientering, kjønnsidentitet og uttrykk, og innrapportere egne bevilgninger til det internasjonale rettighetsarbeidet for lhbti-personer.
  - FRI mener at norske utenriksstasjoner må holde tett kontakt med lhbti-organisasjoner og menneskerettighetsorganisasjoner som har lhbti-rettigheter som en integrert del av sitt arbeid, bidra med økonomisk og politisk støtte til deres arbeid, og ha en proaktiv og samordnende rolle overfor andre utenriksstasjoner.
  - FRI mener at Norge skal integrere lhbti-personers rettigheter som en del av sin pågående menneskerettighetsdialog med samarbeidsland, og reagere når lhbti-personers menneskerettigheter blir brutt. Eventuelle reaksjoner må skje i samråd med lhbti-aktivister i pågjeldende land.
  - FRI mener at norske organisasjoner som jobber for utvikling og menneskerettigheter, herunder trosbaserte organisasjoner og organisasjoner som fremmer barns rettigheter, bør integrere lhbti-personers menneskerettigheter i sitt arbeid, og være pådrivere for lhbti-personers rettigheter i dialog med sine samarbeidspartnere.
  - FRI mener at norske bistandsmidler bør i størst mulig grad omdirigeres fra stat-til-stat bistand til det sivile samfunn når det gjelder land som har, eller innfører, dødsstraff eller livstidsfengsel for lhbti-personer.
  - FRI mener våre internasjonale prosjekter skal gjøres i tråd med demokratiske og inkluderende strukturer for rettighetsarbeid for mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet.

---

794 [1] Standards of Care er en manual utarbeidet av World Professional Association
795 for Transgender Health (WPATH), og er den mest utbredte behandlingsmanual
796 som brukes av fagfolk som arbeider med kjønnsidentitetstematikk. Standards of
797 care blir jevnlig oppdatert og revidert. Den siste revisjonen ble utgitt den 25.
798 september 2011. Dette er den syvende versjonen siden det første dokumentet ble
799 utarbeidet i 1979.